

پوشش‌های بیمه‌انکایی بزرگ‌ترین ادعاهای خسارت^(۱)

دکتر محمد ذکایی^(۲)

رقیه شاه حسینی‌فر^(۳)

چکیده

شرکت بیمه برای کاهش احتمال خسارت‌های سنگینی که ممکن است موقعیت شرکت را به خطر اندازد، با دیگر شرکت‌ها قرارداد انکایی منعقد می‌کند. یکی از دلایل تمایل به خرید بیمه انکایی، ظهور ادعاهای خسارت بزرگ به صورت افزایشی است. تعهداتی که برای پوشش چنین ادعاهای خسارتی استفاده می‌شود، به تعهدات بیمه انکایی بزرگ‌ترین ادعاهای خسارت موسوم‌اند. در این مقاله، مهم‌ترین جنبه‌های مربوط به این تعهدات، از جمله تأثیر ظهور ادعاهای خسارت بزرگ بر میانگین مورد انتظار زیان کل، فرمول‌های متناهی و مجانبی حق بیمه خالص و همچنین کران بالا و فرمول‌های بازگشتی حق بیمه خالص را بررسی خواهیم کرد.

گروه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۱. در مورد ترجمه لغت Claim بین متخصصان بیمه و آمار بیمه تفاوت دیدگاه وجود دارد و متخصصان بیمه آن را «خسارت» و متخصصان آمار بیمه آن را «ادعای خسارت» می‌دانند. در مورد مقاله فوق نیز متخصصان بیمه اعتقاد به درستی عبارت خسارت داشتند اما با توجه به آن که در درجه اول این لغت بین متخصصان آمار بیمه مصطلح است و از سوی دیگر آنان اعتقاد به درستی بحث ادعای خسارت در اخذ پوشش‌های بیمه انکایی داشتند لذا در متن مقاله لغت ادعای خسارت آمده است.

۲. عضو هیئت علمی و رئیس دانشکده علوم ریاضی دانشگاه شهید بهشتی.

۳. کارشناس ارشد آمار.

واژگان کلیدی

ادعاهای خسارت بزرگ، تعهد بیمه انکابی بزرگترین ادعاهای خسارت، حق بیمه خالص، زیان کل.

مقدمه

اساس یک فرایند مخاطره در بیمه‌های غیر عمر را توزیع مبالغ و تعداد ادعاهای خسارت تشکیل می‌دهد. در یک داشتنان، $N(t)$ را نشان دهنده تعداد ادعاهای خسارت تا زمان t و $S(t)$ را مجموع مبالغ ادعاهای خسارت تا آن زمان فرض کنید. در زمان صفر تعداد ادعاهای خسارت صفر است، یعنی $N(0)=0$ ، همچنین

$$S(t) = X_1 + X_2 + \dots + X_{N(t)}$$

که $X_i, i = 1, 2, \dots$ نشان دهنده مبلغ i امین ادعای خسارت است.

تابع احتمال متغیر شمارشی $N(t)$ به صورت زیر است

$$P_k(t) = \Pr[N(t) = k] = \Pr \left[\sum_{i=1}^k T_i \leq t < \sum_{i=1}^{k+1} T_i \right], k = 0, 1, 2, \dots$$

که در آن $\{T_n, n \leq 1\}$ دنباله زمان‌های بین رخداد دو ادعای خسارت متوالی است. تابع توزیع مقدار تجمعی مبالغ ادعاهای خسارت نیز به صورت زیر است:

$$F_{s(t)}(x) = \Pr \left(\sum_{i=1}^{n(t)} X_i \leq x \right) = \sum_{k=0}^{\infty} P_k(t) F_X^{*k}(x)$$

که در آن F_X^{*k} ، k امین پیچش از توزیع F_X با خودش یعنی تابع توزیع مجموع k متغیر تصادفی مستقل و با توزیع یکسان است.

حال اگر زمان‌های بین رخداد $\{T_n\}$ به طور نمایی با پارامتر $\lambda > 0$ توزیع شده باشند فرایند تعداد ادعاهای خسارت، یک فرایند پواسن با شدت λ خواهد بود.

اگر فرایند مبالغ ادعاهای خسارت، $\{X_n\}$ ، مستقل و هم‌توزیع با F_X و همچنین مستقل از $\{N(t)\}$ باشد، آن‌گاه فرایند مقدار تجمعی مبالغ ادعاهای خسارت $S(t) = \sum_{i=1}^{N(t)} X_i$

فرایند پواسن مرکب با مشخصه‌های (λ, F_X) نامیده می‌شود. تابع مولد گشتاور $S(t)$ عبارت است از $\phi_{S(t)}(s) = e^{\lambda(\phi_X(s)-1)t}$ که $\phi_X(s)$ تابع مولد گشتاور X است و همچنین

$$E[S(t)] = \lambda t \mu_X \quad (1-1)$$

و

$$Var[S(t)] = \lambda t \mu_X^{(2)} \quad (2-1)$$

که μ_X و $\mu_X^{(2)}$ به ترتیب گشتاورهای اول و دوم تابع توزیع F_X هستند.

۱. تعاریف

تعریف ۱-۱: بزرگ‌ترین ادعای خسارت بدین صورت تعریف می‌شود که اگر X_1, X_2, \dots, X_N را به صورت نزولی مرتب کنیم

$$X_{N:1} \geq X_{N:2} \geq \dots \geq X_{N:p} \geq \dots \geq X_{N:N}$$

آن گاه $X_{N:i}$ هایی را (برای $i = 1, 2, \dots, p$) که بزرگ‌تر و یا مساوی نگهداشت تصادفی $X_{N:p}$ باشند بزرگ‌ترین ادعاهای خسارت گوئیم (p ثابت است).

اگر ترتیب صعودی باشد، آن گاه $X_{N:N-p+i}$ هایی را (برای $i = 1, 2, \dots, p$) که بزرگتر از نگهداشت تصادفی $X_{N:N-p}$ باشند بزرگ‌ترین ادعاهای خسارت گوئیم.

تعریف ۱-۲: فرض کنید $i \geq 1, f_i: [0, +\infty) \rightarrow [0, +\infty)$ خانواده‌ای از توابع اندازه‌پذیر با شرایط زیر باشد:

$$f_i(0) = 0 \quad (1)$$

$$f_i(x) \leq x, \forall x, i = 1, 2, \dots \quad (2)$$

تعهد بیمه اتکایی تعریف شده به وسیله $R_N = \sum_{i=1}^N f_i(X_{N:i})$ که سهم بیمه‌گر اتکایی را از مقدار کل زیان $\sum_{i=1}^N X_i$ تعیین می‌کند، تعهد بیمه اتکایی بر پایه آماره‌های مرتب نامیده می‌شود.

در حالت خاص، اغلب شکل زیر از تابع f_i مورد توجه است:

$$f_i(x) = c_i x, i \geq 1$$

که c_i ثابت‌های حقیقی هستند.

این تعهد بیمه اتکایی را ارهارد کرمر (۱۹۸۵) در سال ۱۹۸۸ پوشش بیمه اتکایی بزرگ‌ترین ادعاهای خسارت تعمیم یافته (GLCR)^(۱) نامید.

در حالت خاص که $c_1 = c_2 = \dots = c_p = 1, c_i = 0 \forall i > p$ تعهد $LCR(p)$ ^(۲) نامیده می‌شود که p تا بزرگ‌ترین ادعای خسارت را پوشش می‌دهد و $R_{LCR(p)} = \sum_{i=1}^p X_{N:i}$ سهم بیمه‌گر اتکایی است.

در حالتی که $c_1 = c_2 = \dots = c_{p-1} = 1, c_p = 1-p, c_i = 0 \forall i > p$ تعهد

$ECOMOR(p)$ ^(۳) نامیده می‌شود که

مازاد همه ادعاهای خسارت بیش از p امین بزرگ‌ترین ادعای خسارت را پوشش می‌دهد. سهم بیمه‌گر اتکایی عبارت است از:

$$R_{ECOMOR(p)} = \sum_{i=1}^p (X_{N:i} - X_{N:p}) = \sum_{i=1}^{p-1} (X_{N:i} - X_{N:i+1}) \cdot i$$

همچنین ارتباط آن با تعهد LCR به صورت زیر است:

$$R_{ECOMOR(p)} = R_{LCR(p)} - p \cdot X_{N:p}$$

تعهد ECOMOR را بیمه‌آماردان فرانسوی به نام ته‌پو^(۴) در سال ۱۹۵۰ معرفی شد.

1. Generalized largest claims reinsurance cover.
2. Largest Claims Reinsurance.
3. Exce'dent du Côt Moyen Relatif.
4. The'puat.

۲. تأثیر بزرگ‌ترین ادعاهای خسارت بر زیان کل

برای بررسی تأثیر بزرگ‌ترین ادعاهای خسارت بر زیان کل، میانگین و واریانس زیان کل را قبل و بعد از حذف بزرگ‌ترین ادعای خسارت، مقایسه می‌کنیم. این مطلب برای پایداری و ایمنی شرکت بیمه مهم است.

۱-۲. گشتاورهای اول و دوم توزیع بزرگ‌ترین ادعای خسارت

برای به دست آوردن گشتاورهای بزرگ‌ترین ادعای خسارت، ابتدا با استفاده از قضیه زیر توزیع آن را تعیین می‌کنیم.

قضیه ۱-۲. تابع توزیع بزرگ‌ترین ادعاهای خسارت را می‌توان به صورت $G(m, \lambda) = Q[S(m)]$ نوشت که در آن $Q(s) = \sum_{r=0}^{\infty} p_r(\lambda) s^r$ تابع مولد احتمال توزیع تعداد ادعاهای خسارت و $P_r(\lambda)$ احتمال این است که دقیقاً r ادعای خسارت با تعداد مورد انتظار λ در طول دوره زمانی مورد بررسی رخ داده باشد و همچنین $S(m)$ تابع توزیع مبالغ ادعاهای خسارت تکی است.

اگر توزیع پواسن با پارامتر λ را برای تعداد ادعاهای خسارت در نظر بگیریم، آن‌گاه

$$G(m, \lambda) = e^{-\lambda(1-S(m))}$$

تابع چگالی آن نیز عبارت است از

$$g(m, \lambda) = \lambda s(m) e^{-\lambda(1-S(m))} \quad (1-2)$$

در بسیاری از موارد توزیع $S(x)$ ممکن است توزیع پارتو به شکل زیر باشد.

$$S(x) = 1 - x^{1-\alpha}, x \geq 1, \alpha > 1$$

$$s(x) = (\alpha - 1)x^{-\alpha} \quad (2-2)$$

برای ادعاهای خسارت کوچک، تقریب فراوانی‌های واقعی به وسیله فرمول (۲-۲)، نسبتاً ضعیف است ولی برای مقادیر بزرگ، برآزش رضایت بخش و گاهی حتی بسیار خوب است. در حالت پارتو - پواسن، گشتاور اول (میانگین) توزیع بزرگ‌ترین ادعای خسارت عبارت

است از

$$M_{\text{VPP}} = \int_1^{\infty} mg(m, \lambda) dm = \lambda^{\frac{1}{\alpha-1}} \Gamma_{\lambda} \left(\frac{\alpha-2}{\alpha-1} \right)$$

اگر λ به اندازه کافی بزرگ باشد، با جانشین کردن Γ_{λ} با $\Gamma^{(1)}$ ، بدون از دست دادن دقت زیاد، می‌توان نوشت

$$M_{\text{VPP}} \approx \lambda^{\frac{1}{\alpha-1}} \Gamma \left(\frac{\alpha-2}{\alpha-1} \right) \quad (3-2)$$

برای گشتاور دوم نیز عبارت زیر نتیجه می‌شود

$$M_{\text{VPP}} \approx \lambda^{\frac{2}{\alpha-1}} \Gamma \left(\frac{\alpha-3}{\alpha-1} \right) \quad (4-2)$$

بنابراین σ_p انحراف معیار بزرگ‌ترین ادعای خسارت، برابر است با:

$$\left[M_{\text{VPP}} - (M_{\text{VPP}})^2 \right]^{\frac{1}{2}}$$

۲-۲. مقایسه میانگین و واریانس زیان کل پس از حذف بزرگ‌ترین ادعای خسارت

تابع چگالی زیان کل پس از حذف بزرگ‌ترین ادعای خسارت را با $f^*(x)$ نشان می‌دهیم. این چگالی عبارت است از

$$f^*(x) = \int_0^{\infty} \sum_{r=1}^{\infty} \frac{e^{-\lambda} \lambda^r}{r!} rs(m) [s_m(x)]^{*(r-1)} dm$$

$s_m(x)$ تابع چگالی بریده شده ادعاهای خسارت در نقطه m را نشان می‌دهد، یعنی

۱. $\Gamma_{\lambda}(\alpha)$ عبارت است از $\int_0^{\lambda} e^{-x} x^{\alpha} dx$ که گامای ناقص نامیده می‌شود و Γ نیز عبارت است از $\int_0^{\infty} e^{-x} x^{\alpha} dx$ که گامای کامل نامیده می‌شود.

$$s_m(x) = s(x), \quad x \leq m$$

$$s_m(x) = 0, \quad x > m$$

پنجش انجام می‌شود. $[s_m(x)]^{*(r-1)}$ ، امین پنجش از $s_m(x)$ است. باید توجه کرد که ابتدا برش و سپس

گشتاورهای اول و دوم تابع چگالی فوق عبارت اند از:

$$\mu_1^* = \int_0^{\infty} x f^*(x) dx$$

$$= \int_0^{\infty} \lambda^2 s(m) e^{-\lambda[1-s(m)]} S_{m,1} dm \quad (5-2)$$

گشتاور دوم حول مبدأ صفر را با μ_2^* نشان می‌دهیم که به صورت زیر حاصل می‌شود.

$$\mu_2^* = \int_0^{\infty} x^2 f^*(x) dx$$

$$= \int_0^{\infty} \lambda S(m) e^{-\lambda[1-s(m)]} [(\lambda S_{m,1})^2 + \lambda S_{m,2}] dm \quad (6-2)$$

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

که در آن

$$S_{m,1} = \int_0^m x s_m(x) dx = \int_0^m x s(x) dx$$

$$S_{m,2} = \int_0^m x^2 s_m(x) dx = \int_0^m x^2 s(x) dx$$

با در نظر گرفتن حالت پارتو- پواسن μ_1^* و μ_2^* به صورت زیر به دست می‌آیند:

$$\mu_1^* \approx \lambda \left(\frac{\alpha-1}{\alpha-2} \right) - \lambda^{\frac{1}{\alpha-1}} \Gamma \left(\frac{\alpha-2}{\alpha-1} \right) \quad (5-2)$$

$$\mu_2^* = \left(\lambda \frac{\alpha-1}{\alpha-2} \right) + \lambda \left(\frac{\alpha-1}{\alpha-3} \right)$$

$$- \Gamma \left(\frac{2\alpha-3}{\alpha-1} \right) \left[2 \lambda^{\frac{2}{\alpha-1}} \left(\frac{\alpha-1}{\alpha-2} \right)^2 \right]$$

$$+ \Gamma \left(\frac{3\alpha-5}{\alpha-1} \right) \left[\lambda^{\frac{2}{\alpha-1}} \left(\frac{\alpha-1}{\alpha-2} \right)^2 \right]$$

$$- \Gamma \left(\frac{4\alpha-4}{\alpha-1} \right) \left[\lambda^{\frac{2}{\alpha-1}} \left(\frac{\alpha-1}{\alpha-3} \right) \right]$$

(6-2)

بدین ترتیب σ_F^{2*} ، واریانس زیان کل پس از حذف بزرگ‌ترین ادعای خسارت، از رابطه زیر بدست می‌آید:

$$\sigma_F^{2*} = \mu_2^* - (\mu_1^*)^2$$

میانگین و واریانس زیان کل (قبل از حذف) از رابطه‌های (۱-۱) و (۲-۱) محاسبه می‌شوند. جداول زیر تفاوت میانگین و واریانس زیان کل را قبل و بعد از حذف بزرگ‌ترین ادعای خسارت نشان می‌دهند.

جدول ۱-۲. مقایسه میانگین‌ها

α	μ_F	M_{1pp}	μ_1^*	$\frac{M_{1pp}}{\mu_F}$
۲/۲۵	۵۰۰/۰۰	۱۸۲/۷۷	۳۱۷/۲۳	۳۶/۶
۲/۵	۳۰۰/۰۰	۵۷/۷۲	۲۴۲/۲۸	۱۹/۲
۲/۷۵	۲۳۳/۳۳	۲۸/۷۳	۲۰۴/۶۰	۱۲/۳
۳	۲۰۰/۰۰	۱۷/۷۲	۱۸۲/۲۸	۸/۹

جدول ۲-۲. مقایسه واریانس‌ها

α	σ_F	σ_P	σ_F^*	$\frac{\sigma_P}{\sigma_F}$
۲/۲۵	∞	∞	۸۶/۱۸	
۲/۵	∞	∞	۴۵/۰۱	
۲/۷۵	∞	∞	۳۱/۲۲	
۳	∞	∞	۲۴/۵۴	
۳/۲۵	۱۸۰/۰۰	۱۲/۳۹	۲۰/۹۲	۳۰/۳
۳/۵	۱۶۶/۶۷	۹/۴۰	۱۸/۷۷	۱۶/۱
۳/۷۵	۱۵۷/۱۴	۷/۵۳	۱۷/۲۲	۱۰/۱
۴	۱۵۰/۰۰	۶/۲۹	۱۶/۱۹	۶/۵

جدول ۱-۲ نشان می‌دهد که با در نظر نگرفتن بزرگ‌ترین ادعای خسارت، μ_F برای مقادیر کوچک α تا حد زیادی کاهش می‌یابد و این اهمیت وزن بزرگ‌ترین ادعای خسارت را در حالت پارتو نشان می‌دهد. باید توجه کرد که در رابطه با کار عملی، مقادیر α معمولاً کوچک هستند.

جدول ۲-۲ نشان می‌دهد که انحراف معیار σ_F^* برای $\alpha > 2$ و σ_F برای $\alpha > 3$ متناهی است. کاهش انحراف معیار زیان کل با حذف بزرگ‌ترین ادعای خسارت برای مقادیر کوچک α ($\alpha < 4$) محسوس است.

۳. فرمول حق بیمه خالص تعهدات بزرگ‌ترین ادعاهای خسارت

۱-۳. فرمول عمومی حق بیمه خالص

در سال‌های اخیر، اصول متنوعی برای محاسبه حق بیمه، تعریف و تحلیل شده است. بیمه آماردانان با توجه به خصوصیات اصل انحراف معیار و همچنین تجربیات خود، این اصل را مناسب‌ترین اصل برای محاسبه حق بیمه تعهدات بیمه اتکایی نامتناسب، تشخیص داده‌اند که عبارت است از:

$$PR = \mu + 1. \sigma$$

که برای تعهدات عمومی بیمه اتکایی که با R_N تعریف می‌شوند، $\mu = E(R_N)$ و $\sigma^2 = Var(R_N)$ همچنین 1 سر بار ایمنی است.

در اینجا درباره 1، دقت و قضاوتی نخواهیم داشت و توجه ما به μ و σ^2 خواهد بود. قضیه زیر μ و σ^2 را برای تعهدات عمومی بیمه اتکایی تعریف شده توسط R_N ارائه می‌کند.

قضیه ۱-۳. فرض کنید که مبالغ ادعاهای خسارت X_1, X_2, \dots مستقل از هم و دارای توزیع پیوسته $F(x)$ و همچنین مستقل از تعداد ادعاهای خسارت یعنی N باشند. $Q(s) = \sum_{n=0}^{\infty} pr(N=n) \lambda^n$ را تابع مولد احتمال متغیر تصادفی N در نظر بگیرید. فرض می‌شود که مشتق‌های $Q^{(i)}(s)$ بر بازه $(0, 1)$ ، برای هر $i \geq 1$ وجود دارد. بنابراین μ و σ^2 ، امید ریاضی و واریانس R_N ، توسط روابط زیر به دست می‌آید:

$$\mu = \sum_{i=1}^{\infty} \frac{1}{\Gamma(i)} \int_0^1 (f_i \circ F^{-1})(u) (1-u)^{i-1} Q^{(i)}(u) du, \quad (1-3)$$

$$\sigma^2 = \sum_{i=1}^{\infty} \frac{1}{\Gamma(i)} \int_0^1 (f_i \circ F^{-1})^2(u) (1-u)^{i-1} Q^{(i)}(u) du,$$

$$+ 2 \sum_{j=2}^{\infty} \sum_{i=1}^{j-1} \frac{1}{\Gamma(j-i)} \frac{1}{\Gamma(i)} \int_0^1 \int_0^1 (f_i \circ F^{-1})(v) (f_i \circ F^{-1})(u) Q^{(j)}(u)$$

$$(v-u)^{j-i-1} (1-v)^{i-1} Q^{(j)}(u) dudv \quad (2-3)$$

۲-۳. فرمول مجانبی حق بیمه خالص برای تعهدات LCR و ECOMOR مجموعه k را شامل تعدادی از مخاطرات برای یک شرکت بیمه (در خصوص یک شعبه خاص) در نظر بگیرید. برای به دست آوردن حق بیمه خالص برای داشته‌مان‌های بزرگ، مجموعه‌های در حال رشد $K_k = \{R_i, i=1, \dots, k\}$ از مخاطرات R_i را بررسی می‌کنیم. همچنین فرض می‌کنیم که برای تعداد ادعاهای خسارت N_k موارد زیر برقرار باشد:

$$\lim_{k \rightarrow \infty} v_k = \infty, \quad \lim_{k \rightarrow \infty} \frac{\sqrt{\text{Var}(N_k)}}{v_k} = 0. \quad (3-3)$$

که در آن $v_k: E(N_k)$

برای مجموعه K_k ، تعهد بزرگ‌ترین ادعاهای خسارت را با $LCR_k(P_k)$ و تعهد ECOMOR را با $ECOMOR_k(p_k)$ نشان می‌دهیم. فرض می‌شود

$$\lim_{k \rightarrow \infty} \frac{P_k}{v_k} = s \in (0, 1) \quad (4-3)$$

یعنی به طور مجانبی تعهدات مورد نظر تعداد $[s \cdot v_k]$ بزرگ‌ترین ادعای خسارت را پوشش می‌دهند.

حال قضیه زیر را بیان می‌کنیم.

قضیه ۲-۳. علاوه بر فروض (۲-۳) و (۳-۳)، همچنین فرض می‌کنیم:

(۱) مبالغ ادعاهای خسارت، X_1, X_2, \dots متغیرهای i.i.d. و از تابع توزیع پیوسته F هستند و برای آنها گشتاور اول نیز وجود دارد.

(۲) از N_k, X_1, X_2, \dots مستقل است.

$$P_s = F^{-1}(1-s) \text{ در نقطه } F(P_s-h) < F(P_s) < F(P_s+h) \quad \forall h > 0 \quad (۳)$$

$$\int_{(P_s, \infty)} (x - P_s) F(dx) > 0 \text{ و همچنین}$$

بنابراین

$$\lim_{k \rightarrow \infty} \frac{\mu_{LCR_k}(p_k)}{\mu_{XL_k}(p_k) + P_k P_k} = 1 \quad (\text{الف} - ۱)$$

$$\lim_{k \rightarrow \infty} \frac{\mu_{ECOMOR_k}(p_k)}{\mu_{XL_k}(p_k)} = 1 \quad (\text{ب} - ۱)$$

که در آنها $XL_k(P_k)$ تعهد مازاد زیان را برای مجموعه K_k با نگهداشت

$$P_k = F^{-1}\left(1 - \frac{P_k}{r_k}\right) \text{ نشان می دهد.}$$

۴. تعیین کران بالای حق بیمه خالص تعهدات GLCR

۴-۱. کران بالای عمومی حق بیمه خالص

تعهدات عمومی بیمه اتکایی بزرگترین ادعاهای خسارت تعمیم یافته را (GLCR) که توسط $R_N = \sum_{i=1}^N f_i(X_{N:i})$ تعریف می شوند در نظر بگیرید. حق بیمه خالص این تعهدات را که بیمه گر اولیه پرداخت می کند با $E(R_N)$ (امید ریاضی R_N) تعیین می شود. IF قضیه زیر کران بالای این حق بیمه خالص را ارائه می کند.

قضیه ۴-۱. مبالغ ادعاهای خسارت X_1, X_2, \dots را i.i.d و مستقل از تعداد ادعاهای خسارت N فرض کنید. کران بالای حق بیمه خالص تعهدات GLCR، با فرض وجود گشتاورهای اول و دوم برای X_i ها و N عبارت است از:

$$E(R_N) \leq E(N \bar{c}_N) + \left[E(N(N-1) S_N^2) \right]^{\frac{1}{2}} \cdot \sigma \quad (۱-۴)$$

که در آن

$$\mu = E(X_i), \sigma^2 = \text{Var}(X_i)$$

$$\bar{c}_N = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N c_i, \quad S_N^2 = \frac{1}{N-1} \sum_{i=1}^N (c_i - \bar{c}_N)^2$$

مثال ۴-۱. پوشش کلاسیک بزرگ‌ترین ادعاهای خسارت با پارامتر p ، $(LCR(p))$ ، را در نظر بگیرید. بنابراین داریم:

$$N\bar{c}_N = \begin{cases} p, & N > p \\ N, & N \leq p \end{cases}$$

و

$$N(N-1)S_N^2 = \begin{cases} p(N-p), & N > p \\ 0, & N \leq p \end{cases}$$

با استفاده از رابطه (۴-۱)، کران بالای حق بیمه خالص عبارت است از:

$$E(R_N) \leq p \cdot u \cdot \Pr(N > p) + E(N | N \leq p) \cdot \mu \cdot \Pr(N \leq p) + \left[E(N | N > p) - p \right] \cdot p \cdot \Pr(N > p) \cdot \frac{1}{2} \cdot \sigma$$

اگر $0 \approx \Pr(N \leq p)$ ، با تقسیم عبارت فوق بر میانگین زیان کل یعنی $\mu \cdot E(N)$ ، کران بالای نرخ حق بیمه خالص به صورت زیر به دست می‌آید:

$$P \leq \left[\frac{p}{E(N)} \right] + \left[\left[\left(1 - \frac{p}{E(N)} \right) \left(\frac{p}{E(N)} \right) \right] \right]^{\frac{1}{2}} \cdot \frac{\sigma}{\mu} \quad (۴-۲)$$

۴-۲. کران بالای حق بیمه خالص تعهدات GLCR تحت وابستگی احتمالی ادعاهای خسارت

گاهی مواردی پیش می‌آید که از استقلال مبالغ ادعاهای خسارت اطلاعی نداریم و آنها را وابسته فرض می‌کنیم. حال برای حق بیمه خالص پوشش بیمه اتکایی بزرگ‌ترین ادعاهای خسارت، در حالتی که مبالغ ادعای خسارت تکی هم‌توزیع با F و مستقل از

تعداد ادعاهای خسارت N هستند، ولی لزوماً خود از هم مستقل نیستند، یک کران بالای جدید به دست می آوریم.

میانگین مبالغ ادعای خسارت تکمی را با μ نمایش می دهیم که عبارت است از $\mu = \int_0^{\infty} x dF(x)$ و فرض می کنیم که متناهی است. به خاطر آورد که حق بیمه خالص یک تعهد بیمه اتکایی مازاد زیان بانگهداشت P به صورت $E(N) \int_0^{\infty} (x-P) dF(x)$ نرخ حق بیمه نیز $\rho(P) = \left(\frac{1}{\mu}\right) \int_0^{\infty} (x-P) dF(x)$ است.

قضیه ۴-۲. فرض کنید توزیع F پیوسته و $(c_i \geq 0, i = 1, 2, 3, \dots)$ آن گاه حق بیمه خالص $R_N = \sum_{i=1}^N c_i X_{N:i}$ یعنی $E(R_N)$ دارای کران بالای زیر است:

(۳-۴)

$$\left[\sum_{i=1}^{\infty} \left(\frac{c_i}{i}\right) \left(\sum_{n=i}^{\infty} n \cdot \Pr(N=n) \cdot \rho(P_{in}) \right) \right] \cdot \mu + \left[\sum_{i=1}^{\infty} c_i \left(\sum_{n=i}^{\infty} \Pr(N=n) \cdot P_{in} \right) \right]$$

که در آن $P_{in} = F^{-1}\left(1 - \frac{i}{n}\right)$

نتیجه ۴-۱. اگر مدل پارتوی $1 < \alpha < \infty, a > 0, x \geq a, F(x) = 1 - \left(\frac{x}{a}\right)^{-\alpha}$ را برای مبالغ ادعای خسارت در نظر بگیریم، کران بالای حق بیمه خالص به صورت زیر حاصل می شود:

$$a \left[\sum_{i=1}^{\infty} \left(\frac{c_i}{i}\right) \right] E\left(N^{\frac{1}{\alpha}}\right) \cdot \left(\frac{a}{\alpha-1}\right) - R \quad (4-4)$$

که در آن

$$R = a \left[\sum_{i=1}^{\infty} \left(\frac{c_i}{i}\right) \sum_{n=1}^i \Pr(N=n) n^{\frac{1}{\alpha}} \right] \left(\frac{a}{\alpha-1}\right)$$

یادآوری ۴-۱. در صورتی که $\Pr(N < p)$ به اندازه کافی کوچک باشد (یعنی p به اندازه کافی کوچک و $E(N)$ نیز به اندازه کافی بزرگ باشد) آن‌گاه قرار می‌دهیم:

$$R \approx 0$$

همچنین با استفاده از نامساوی ینسن داریم:

$$E(N^{\frac{1}{\alpha}}) \leq [E(N)]^{\frac{1}{\alpha}}$$

بنابراین در رابطه (۴-۴) به جای $E(N^{\frac{1}{\alpha}})$ می‌توان $[E(N)]^{\frac{1}{\alpha}}$ را جانشین کرد که به صورت زیر حاصل می‌شود:

$$a \left[\sum_{i=1}^{\infty} \frac{c_i}{i^{\frac{1}{\alpha}}} \right] E(N)^{\frac{1}{\alpha}} \left(\frac{\alpha}{\alpha-1} \right) \quad (5-4)$$

برای پاسخ دادن به این سؤال که وقتی فرض استقلال را نداشته باشیم، حداکثر تا چه حد نرخ‌های حق بیمه می‌تواند افزایش یابند، یک مثال را مطرح می‌کنیم. مثال ۴-۲. تعهد کلاسیک $LCR(p)$ را در نظر بگیرید و فرض کنید N دارای توزیع پواسن با پارامتر λ باشد. نرخ حق بیمه به صورت

$$p_p = \left[\frac{E(R_N)}{E(N)_\mu} \right]$$

تعریف می‌شود که با در نظر گرفتن توزیع پارتو برای مبالغ ادعاهای خسارت، می‌توان با فرمول تقریباً دقیق زیر آن را محاسبه کرد.

$$\hat{p}_p = \left[\frac{\Gamma(p+1-\frac{1}{\alpha})}{\Gamma(p)} \right] \lambda^{\frac{1}{\alpha}-1} \quad (6-4)$$

ولی این در صورتی است که مبالغ ادعای خسارت را مستقل از هم در نظر بگیریم. اگر شرط استقلال را نادیده بگیریم، می توان از (۴-۵) کران بالای نرخ حق بیمه را به صورت زیر محاسبه کرد که از (۴-۶) نیز ساده تر است:

$$\hat{\rho}_p = \left[\sum_{i=1}^p i^{-\frac{1}{\alpha}} \right] \lambda^{\frac{1}{\alpha}-1} \quad (7-4)$$

حال نسبت $r_p = \frac{\hat{\rho}_p}{\hat{\rho}_p}$ را محاسبه می کنیم. نتایج (بر حسب درصد) در جداول ۴-۱، ۴-۲ و ۴-۳ آورده شده است.

جدول ۴-۱. $\alpha=2/0.1$

P	۱	۲	۳	۴	۵	۶
r_p	۱/۱۳	۱/۲۹	۱/۳۷	۱/۴۴	۱/۴۸	۱/۵۲

جدول ۴-۲. $\alpha=2/5$

P	۱	۲	۳	۴	۵	۶
r_p	۱/۱۱	۱/۲۳	۱/۲۹	۱/۳۳	۱/۳۶	۱/۳۹

جدول ۴-۳. $\alpha=3$

P	۱	۲	۳	۴	۵	۶
r_p	۱/۱۱	۱/۱۹	۱/۲۴	۱/۲۷	۱/۲۹	۱/۳۱

در سه جدول فوق، دامنه r_p در فاصله $[1/48 و 1/11]$ تغییر می کند و میانگین آن در حدود $1/295$ است. این نشان می دهد وقتی که فرض استقلال در نظر گرفته نمی شود، کران داده شده در رابطه (۴-۷) به مقدار واقعی نرخ حق بیمه (با فرض وجود استقلال) نزدیک است.

زمانی که درباره وابستگی مبالغ ادعاهای خسارت اطلاعی نداشته باشیم و فرض استقلال را در نظر نگیریم، این نتایج ممکن است در موقعیت های عملی برای نرخ گذاری خیلی مفید باشد.

۵. فرمول‌های بازگشتی حق بیمه خالص تعهدات GLCR
 μ_p را نشان دهنده حق بیمه خالص یک تعهد تعمیم یافته $LCR(c_1, c_2, \dots, c_p)$ در نظر
 بگیرید. می‌توان نوشت:

$$\mu_p = \sum_{i=1}^p c_i E(X_{N:N-i+1}) \Rightarrow \mu_p = c_p E[X_{N:N-p+1}] + \mu_{p-1}$$

بنابراین:

$$E[X_{N:N-p+2}] = \frac{1}{c_{p-1}}(\mu_{p-1} - \mu_{p-2}), \quad E[X_{N:N-p+1}] = \frac{1}{c_p}(\mu_p - \mu_{p-1})$$

همچنین یک خانواده از توزیع‌های تعداد ادعاهای خسارت را که در فرمول بازگشتی زیر
 صدق می‌کنند در نظر بگیرید.

$$p_n = p_{n-1} \left(a + \frac{b}{n} \right), \quad n = 1, 2, \dots, N \quad (1-5)$$

که در آن $a < 1$ و $b \in \mathbb{R}$ ثابت و $p_n = \Pr(N=n)$ است. از موارد خاص می‌توان توزیع‌های
 پواسن و دو جمله‌ای و دو جمله‌ای منفی را نام برد. قبل از ارائه قضیه اصلی، قضیه زیر را
 مطرح می‌کنیم.

قضیه ۵-۱. یک دنباله $(K_k, k \geq 1)$ از مجموعه‌های K_k ، با تعداد ادعاهای خسارت N_k
 برای k امین مجموعه را در نظر بگیرید که برای آنها روابط زیر برقرار است:

$$\lim_{k \rightarrow \infty} E(N_k) = \infty, \quad \lim_{k \rightarrow \infty} \frac{\sqrt{\text{Var}(N_k)}}{E(N_k)} = 0.$$

برای $p = p_k$ (پارامتر تعهد $(LCR(p))$ وابسته به k نیز فرض کنید:

$$\lim_{k \rightarrow \infty} \frac{P_k}{E(N_k)} = s \in (0, 1)$$

آن‌گاه

$$\lim_{k \rightarrow \infty} \frac{E[N_k X_{N_k:N_k-p_k+\gamma}]}{E(N_k)E[X_{N_k:N_k-p_k+\gamma}]} = 1$$

قضیه ۵-۲. فرض کنید که مبالغ ادعای خسارت i.i.d و احتمال‌های p_n از تعداد ادعاهای خسارت در رابطه بازگشتی (۵-۱) صدق می‌کنند. در این صورت حق بیمه‌های خالص μ_p ، μ_{p-1} و μ_{p-2} برای تعهدات تعمیم یافته $LCR(p)$ ، $LCR(p-1)$ و $LCR(p-2)$ در رابطه بازگشتی زیر صدق می‌کنند:

$$\mu_p = \mu_{p-1} \left[1 + \left[\frac{c_p}{c_{p-1}} \right] \left[\frac{p-1+a+b}{p-1} \right] \right]$$

$$- \mu_{p-2} \left[\left[\frac{c_p}{c_{p-1}} \right] \left[\frac{p-1+a+b}{p-1} \right] \right]$$

$$+ E[N X_{N:N-p+\gamma}] \left[\frac{a-1}{p-1} \right] c_p, \quad p \geq 3 \quad (2-5)$$

مقادیر آغازین $\mu_1 = c_1 \mu_1^*$ و $\mu_2 = c_2 \mu_2^*$ هستند که μ_1^* نشان دهنده میانگین آیین بزرگ‌ترین ادعای خسارت است:

$$\mu_1^* = E[X_{N:N}] \quad , \quad \mu_2^* = E[X_{N:N-1}]$$

بر طبق قضیه ۵-۱، عبارت $E[N X_{N:N-p+\gamma}]$ را با

$$\lambda = E(N) = \frac{a+b}{1-a} \quad \lambda E[X_{N:N-p+\gamma}] = \lambda \frac{1}{C_{p-1}} (\mu_{p-1} - \mu_{p-2})$$

(جانسون و کوتز، ۱۹۶۹: ۳۷).

بنابراین رابطه بازگشتی تقریبی زیر حاصل می‌شود:

$$\hat{\mu}_k \approx \hat{\mu}_{p-1} \left[1 + k_p \left(1 + \frac{a+b}{p-1} \right) \right]$$

$$-\hat{\mu}_{p-2} k_p \left(1 + \frac{a+b}{p-1}\right)$$

$$-\left(\frac{a+b}{p-1}\right) k_p (\hat{\mu}_{p-1} - \hat{\mu}_{p-2})$$

$$= \hat{\mu}_{p-1} (1 + k_p) - \hat{\mu}_{p-2} k_p, \quad p \geq 3 \quad (3-5)$$

که در آن $k_p := \frac{c_p}{c_{p-1}}$ حاصل می‌شود.

در رابطه بازگشتی فوق، سمت راست رابطه، یک کران بالا برای حق بیمه‌های خالص

است اگر c_1, c_2, \dots, c_p مثبت باشند زیرا N و X_{N-p+2} همبستگی مثبت دارند، بنابراین:

$$E [N \cdot X_{N:N-p+2}] \geq \lambda E(X_{N:N-p+2}) \quad (4-5)$$

اگر نامساوی فوق اکید باشد، رابطه بازگشتی (۳-۵) را باید تعدیل کرد. در اصل در رابطه

بازگشتی (۲-۵)، در عبارت $E [N \cdot X_{N:N-p+2}]$ ، به جای N ، میانگین آن یعنی λ

به کار رفته است. پیشنهاد شده است که N را با مقدار تعدیل شده $\lambda + \varepsilon \eta \frac{1}{2}$ جانشین کنیم که

ε ضریب به اندازه کافی کوچک و η واریانس N به صورت زیر است:

$$\eta = \text{Var}(N) = \frac{a+b}{(1-a)^2}$$

با جایگذاری‌های لازم، بازگشتی (۳-۵) با رابطه بازگشتی تقریبی و تعدیل شده زیر

$$\hat{\mu}_p \approx \hat{\mu}_{p-1} \left\{ 1 + k_p \left[1 - \left[\frac{k}{p-1} \right] \right] \right\} - \hat{\mu}_{p-2} k_p \left[1 - \left[\frac{k}{p-1} \right] \right], p \geq 3 \quad (5-5)$$

که در آن $k = \epsilon(a+b)^{\frac{1}{2}}$

قضیه ۵-۳. اگر N دارای توزیع پواسن به صورت زیر

$$\Pr(N=n) = \frac{\lambda^n}{n!} e^{-\lambda}, \quad n=0, 1, 2, \dots \quad (6-5)$$

با پارامتر λ باشد و مبالغ ادعاهای خسارت تکی نیز دارای توزیع پارتو به صورت زیر باشند

$$F(x) = 1 - x^{-\alpha}, x \geq 1, \alpha > 1 \quad (7-5)$$

آن گاه می توان برای λ نه چندان کوچک و $\lambda > 1$ حق بیمه خالص را به طور تقریباً دقیق با رابطه بازگشتی زیر

$$\hat{\mu}_p \approx \hat{\mu}_{p-1} + \lambda^{\frac{1}{\alpha}} c_p \left[\frac{\Gamma(p - \frac{1}{\alpha})}{\Gamma(p)} \right] \quad (8-5)$$

با شروع $\hat{\mu}_0 = 0$ به دست آورد. همچنین با توجه به رابطه (۵-۵) داریم:

$$\hat{\mu}_p \approx \hat{\mu}_{p-1} \left[1 + k_p \left[1 - \frac{\frac{1}{\alpha}}{p-1} \right] \right] - \hat{\mu}_{p-2} k_p \left[1 - \frac{\frac{1}{\alpha}}{p-1} \right]$$

یعنی رابطه (۵-۵) برای انتخاب خاص $k = \frac{1}{\alpha}$ برقرار است.

طبق قضیه فوق توصیه زیر را ارائه می دهیم.

توصیه: در حالت پارتو - پواسن با $\alpha \in [\underline{\alpha}, \bar{\alpha}]$ ($\alpha \geq 1$) مقادیر k را $k \leq (\frac{1}{\alpha})$ انتخاب کنید. این توصیه کاملاً عملی است زیرا معمولاً

(الف) در بیمه شخص ثالث $\alpha \in [2, 3]$ آن گاه بر طبق توصیه فوق، $k \leq \frac{1}{3}$

(ب) در بیمه آتش سوزی صنعتی $\alpha \in [1/25, 1/50]$ آن گاه بر طبق توصیه فوق، $k \leq \frac{2}{3}$

۶. مثال عملی

داده‌های مربوط به ادعای خسارت آتش سوزی یکی از شعب شرکت سهامی بیمه ایران جمع آوری شده است. بیمه نامه‌ها در سال ۱۳۷۷ منقذ و خسارت آنها پرداخت شده. در شعبه مورد نظر در سال ۱۳۷۷ تعداد ۶۰۷۱ بیمه نامه صادر شده بود که از این تعداد ۱۴۷ ادعای خسارت آتش سوزی، تایید و پرداخت شده‌اند. از میان اطلاعات به دست آمده مشخص شده که برای بیمه نامه‌ها یا اصلاً ادعای خسارتی صورت نگرفته بود و یا حداکثر یک بار دچار آتش سوزی شده بودند. هر ۸۰۰۰۰۰ ریال را یک واحد پولی در نظر می‌گیریم. توزیع تعداد ادعاهای خسارت، بواسن با برآورد پارامتر $\lambda = 147$ و توزیع مبالغ ادعاهای خسارت، پارتو با برآورد پارامتر $\alpha = 1/12$ برآش داده شده است. برای تحلیل مطالب تعهد خاص $LCR(p)$ را رد نظر می‌گیریم. پس پارامتر p را باید تعیین کنیم. ارهارد کرمر (۱۹۹۸) در یکی از مقالات خود روشی را برای تعیین p شرح داده است که ما در اینجا از نتایج این مقاله استفاده می‌کنیم.

روش فوق بدین صورت است که برای یک داشتمان تعهد مازاد زیان را با نگهداشت p در نظر می‌گیریم و حق بیمه این تعهد را با $\mu_{XL(p)}$ نشان می‌دهیم. قبلاً گفته شد که رابطه تعهد $LCR(p)$ و تعهد مازاد زیان با نگهداشت P به صورت زیر است:

$$\mu_{LCR(p)} \approx \mu_{XL(P_p)} + P_p P_p, \quad P_p = F^{-1}\left(1 - \frac{P}{E(N)}\right)$$

حال اگر بخواهیم از یک تعهد $LCR(p)$ به جای یک تعهد مازاد زیان استفاده کنیم رابطه زیر را خواهیم داشت:

$$\mu_{XL(P)} = \mu_{XL(P_p)} + P_p P_p \quad (1-6)$$

تعریف می‌کنیم $\pi_p := \frac{P}{E(N)}$ در نتیجه $P_p = F^{-1}(1 - \pi_p)$. به خاطر آورید که

$$\mu_{XL(P)} = E(N) \int_P^{\infty} (x - P) F(dx)$$

تعریف می‌کنیم $Q_{XL(P)} := \frac{\mu_{XL(P)}}{E(N)}$ بنابراین با توجه به رابطه (۱-۶) خواهیم داشت.

$$Q_{XL(F^{-1}(1-\pi_p))} + \pi_p \cdot F^{-1}(1-\pi_p) - Q_{XL(P)} = 0 \quad (2-6)$$

با حل این معادلات نسبت به π_p می توان نزدیک ترین عدد را به $\pi_p \cdot E(N)$ به عنوان p در نظر گرفت.

برای توزیع پارتوی یک پارامتری جواب معادله به صورت زیر است:

$$\pi_p = \alpha^{1-\alpha} P^{-\alpha}$$

با قرار دادن $\alpha = 1/12$ و با در نظر گرفتن نگهداشتی معادل $14/5$ واحد، خواهیم داشت:

$$\pi_p = 0.0174 \Rightarrow p = [147 \times 0.0174] = 3$$

بنابراین پوشش اتکایی (۳) LCR را در نظر خواهیم گرفت که سه ادعای خسارت بزرگ را پوشش می دهد. در ادامه حق بیمه تقریباً دقیق و حق بیمه مجانبی و بازگشتی را محاسبه خواهیم کرد.

حق بیمه تقریباً دقیق: اگر بخواهیم فقط تأثیر بزرگ ترین ادعای خسارت را بر زیان کل بررسی کنیم، میانگین آن را به صورت زیر محاسبه می کنیم:

$$\mu_{LCR(1)} = M_{1PP} \approx \lambda^{\frac{1}{\alpha}} \Gamma\left(\frac{\alpha-1}{\alpha}\right) = 762/4$$

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رتال جامع علوم انسانی

مقدار زیان کل نیز برابر است با

$$\mu = \lambda \left(\frac{\alpha-1}{\alpha}\right) = 147 \times \frac{1/12}{0.12} = 1372$$

نسبت این دو مقدار برابر است با $0.55 = \frac{762/4}{1372}$. این بدان معناست که مقدار مورد انتظار بزرگ ترین ادعای خسارت ۵۵ درصد مقدار میانگین زیان کل را تشکیل می دهد. حال اگر سه تا از بزرگ ترین ادعای خسارت را بخواهیم تحت پوشش بیمه اتکایی قرار دهیم، آن گاه حق بیمه این پوشش برابر خواهد بود با:

$$\mu_{LCR(3)} = \lambda^{\frac{1}{\alpha}} \sum_{i=1}^3 \frac{\Gamma(i - \frac{1}{\alpha})}{\Gamma(i)}$$

$$= \lambda^{\frac{1}{\alpha}} \left[\frac{\Gamma(p+1-\frac{1}{\alpha})}{\Gamma(p)} \right] \left[\frac{\alpha}{\alpha-1} \right] = ۸۸۹/۳۰۵۹$$

نرخ حق بیمه عبارت است از:

$$\frac{\mu_{LCR(2)}}{\mu} = ۰/۶۵$$

نرخ مجانبی حق بیمه خالص: نرخ مجانبی حق بیمه خالص را به صورت زیر داریم:

$$\frac{\mu_{LCR(2)}}{\mu} \approx \left(\frac{p}{\lambda} \right)^{1-\frac{1}{\alpha}} = \left(\frac{1}{147} \right)^{1-\frac{1}{12}} = ۰/۶۶,$$

ملاحظه می‌شود که نرخ مجانبی بسیار نزدیک به نرخ حق بیمه خالص دقیق است.

نرخ بازگشتی: با توجه به توصیه ارائه شده در قسمت پنجم، در اینجا می‌توان k را $\frac{1}{4}$ اختیار کرد. بنابراین با توجه به رابطه (۵-۵) نرخ بازگشتی تعدیل شده عبارت است از:

$$\hat{f}_{LCR(2)} = \hat{f}_{LCR(2)} \left[2 - \left(\frac{1}{4} \right) \right] - \hat{f}_{LCR(1)} \left[1 - \left(\frac{1}{4} \right) \right] = ۰/۶۶$$

منابع

1. Ammeter, H. (1964), "Note concerning the distribution function of the total loss excluding the largest individual claim", *Astin Bulletin*, Vol 3, part 2, 132-143.
2. Johnson, N.I & Kotz, S. (1969), *Discrete distributions*, John Wiley & sons, New York.
3. Kremer, E. (1982), "Rating of largest claims and ECOMOR reinsurance treaties for large portfolios", *Astin Bulletin*, Vol 13, 47-56.
4. Kremer, E. (1985), "Finite premium formulae for the general reinsurance treaty based on ordered claims", *Journal of Insurance: Mathematics & Economics*.

5. Kremer, E. (1986), "Recursive calculation of the net premium for largest claims reinsurance covers", *Astin Bulletin*, 101-108.
6. Kremer, E. (1988), "A general bound for the net premium of the largest claims reinsurance covers", *Astin Bulletin*, 69-78.
7. Kremer, E. (1994), "Recursive largest claims reinsurance rating revisited", *Blätter DGVM*, 457-469.
8. Kremer, E. (1998), " Largest claims reinsurance premiums under possible claims dependence", *Astin Bulletin*, Vol. 28,257-267.
9. Kremer, E. (2000), " On the choice of the parameter p of LCR (p) treaty", *Blätter DGVM*.
10. Rolski, T. & Schmidli, H. & Teugels, J. (1999), *Stochastic process for insurance and finance*, John Wiley & Sons, New York.
11. Thé paut, A. (1950), Le traite d'excedent du coût moyen relatif (ECOMOR), Bulletin trimestriel de L'Institut des Actuaries francais, No.2.